

vseh skromnih najskromnejše šolsko društvo. Vere itak ne bi našli.

Gospod predsednik nemškega šulvereina poteguje se rado in vrlo za svoje učitelje. To je hvale vredno, in bilo tudi nadejati se, saj posluje že več let po milosti nemškega šulvereina kot državni nadzornik ljudskih šol. (Veselosť). Zelo prav je tedaj in umestno, ako se poteguje za svoje učitelje. Toda svoje zamorce belo oprati, tega ne more. Privoščim mu torej prav iz srca, ako umeje čez razne in številne sodnijske obsodbe teh učiteljev, ki niso vsled prizivov bile popravljene, spretno zdrkniti, češ, „nekotiko neumnosti so uganjali šulvereinski učitelji in vsled tega bili prestavljeni“. Privoščim mu to veselje. Vedno bolj resna je reč zastran šulvereinskega učitelja v Sevnici. Gosp. dr. Weitlof pravi, da je ta učitelj ločen od svoje žene ter da ne živi v razmerah, zaradi katerih bi se mu moglo kaj očitati ali grajati. Obžalujem, da sem prisiljen tukaj ugovarjati vsled poročil nedavno mi poslanih. Po teh gospod učitelj od svoje žene sodnijski ni ločen. Marveč jo je na Saleburškem zapustil in se z neko deklo preselil v Sevnico. Dekla mu je porodila otroka. (Veselosť na levi!) Čegar rojstvo je leto dni prikrival ter ima zaradi tega sedaj sitnost s c. kr. uradi. Mislim, da sedaj gosp. dr. Weitlof utegne vendar nekaj pri tem učitelji najti kaj graje vrednega! (Posl. dr. Weitlof: Jaz sem tukaj vendar-le nedolžen! — Živahna veselost, na levi.) Odgovarjam: Južnostajarski Slovenci smo še zmeraj toliko kristjani in še nismo po nekaj morali, ki po česnikih duhti, tako popačeni, da bi takšnjih razmer ne zmatrali kot graje vrednih. Nam so naravnost grajljive, nemoralne in pohujšljive. (Dobro, dobro, na desnici!) Dostavljam še, da na šulvereinski šoli v Sevnici še zmeraj nič ne učijo krščanskega nauka. (Poslanec dr. Weitlof: ker ga župnik učiti neče!) in otroci ne vdeležujejo se verskih vaj. Težko bode kje drugod v Avstriji najti šole, kjer bi otroci tako brez vsega verskega pouka ostajali. To je meni nov dokaz, da vlada zelo kosmato prijateljstvo med nemškim šulvereinom in šolskim našim nadzorstvom. Sicer bi to že davno moralo nemški šulverein prisiliti, da se natančno ravna po šolskih zakonih, ki tudi krščanski nauk v ljudskih šolah učiti zaukazujejo. (Dalje prih.)

Namen in pomen verske šole.

(Dalje.)

Ker pa je nekako živo govoril, bil sem sprva vesel ter si mislil, da bode voditelj levece obesil križ na svoje prsi in kot pobožen popotnik šel na jutrovo, napal Jeruzalem ter krščansko zastavo postavil na razrušeno ozidje. Ko pa sem videl njegovo armado, streznil sem se

(Velika veselost na desnici), s tako armado in takim generalnim štabom ne hodijo v boj proti Jeruzalemu. (Velika veselost na desnici.)

Treba mi je ovreči še ona očitanja proti našemu predlogu, češ, da hočemo znižati omiko našega ljudstva z zmanjšanjem učne tvarine in skrajšanjem šolske dolžnosti.

To krivo razumijo. Mi nikakor nočemo zmanjšati učne tvarine ljudskih šol, in tudi ne odpraviti realij, toda vsakdo, ki pozna ljudske šole, mora mi priznati, da metoda, po kateri sedaj prav profesorski prosto razlagajo realije (Tako je! na desnici), otrokom nič ne koristi in da si od realij malo ohranijo, ko zapusté šolo. (Prav res! na desnici.) Zato hočemo metodo premeniti, da se namreč realije, kot naravoslovje, naravoznanstvo in zgodovina spravijo v berilo in si je otroci zapomnijo z večkratnim branjem in razlaganjem učitelja. Potem si bodo otroci zapomnili in ob enem dotične ure tudi za branje porabili. (Prav res! na desnici.)

Kar pa se tiče skrajšanja šolske dolžnosti, pomislite, da to ni želja duhovnikov; v Švici je šestletna šola, a ravno duhovniki so zahtevali osemletno, in v Italiji je le štiriletna.

Šestletna šola je nujna gospodarska želja naših volilcev. (Prav res! na desnici.) Izvoljeni smo v gorati deželi, ki ima le kmečke posestnike z raztresenimi stanovanji.

Tako prebivalstvo prej potrebuje otroke, ker potrebuje brezplačne delavske moči in mora otroke prej navaditi raznovrstnega dela, kakor v deželah z gostimi kraji. Le iz tega vzroka smo se pridružili želji svojih volilcev, in ta želja ni le pri nas, marveč tudi v nekaterih liberalnih volilnih okrajih. (Tako je! na desnici.) Zato smo morali v svojem predlogu stvar tako povedati, kakor je želja naših volilcev, ne da bi se morali vsi narodi v Avstriji s tem zadovoljiti, ako so kje druge razmere. In če prav citate § 3 našega predloga, spoznali bode, da vse ostane deželnim zborom, ki morejo določiti, da je šestletna šolska dolžnost in štiriletna ponavljalna šola le minimum, in da se s ponavljalno šolo ravno ista šolska dolžnost doseže, kakor je zdaj v mnogih deželah. Mi torej nočemo nikomur vsiliti svojih gospodarskih želja, želimo pa, da se večina ozira na naše želje. (Pohvala na desnici.)

Gospôda moja! Mislim, da sem izvršil svojo nalogo. Pojasnil sem Vam namen naše stranke, versko šolo, naštel tudi pomanjkljivosti našega šolstva. V podrobnosti se nisem spuščal, ker bodem to storil pri prvem branji svojega predloga. Zakaj že ni bilo prvega branja, tega ne bodem razlagal, ker ni primeren čas. (Smeh na levi.) Velik vzrok je naše rodoljubje. Za vlado sposobna stranka mora prej izvršiti glavne naloge in namene države, potem svoje načrte

(Prav res! na desnici) in ostale desniške stranke so isto storile, kakor mi. Naš predlog je prišel v trenutku, ko ste nas čakali dve jako važni nalogi: zjednačenje ravnotežja državnega gospodarstva z indirektnimi davki, namreč od žganja; druga naloga je bila vojaška predloga, da se za deset let naprej zagotovi moč države in njena veljavnost nasproti vnanjim državam. Toda prepričani smo in upamo, da bote večina, h kateri pripadamo, in vlada, katero podpiramo, priznali naše potrpežljivost navzlic drezanju volilcev. (Dobro! na desnici.)

Zadnjič apelujem na levico. Nas konservativce in Vas liberalce loči prepad gledé razumljenja cerkvenega bistva. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Bolezen v parkljih živine.

(Konec.)

Nesrečna bolezen loti se ovác, koz in svinj rada v parkljih, v gobci pa ne po gostem. Kaj je krivo te bolezn? To zna Bog, človeška učenost še ji ni prišla do sleda, pravi se sicer, da prihaja iz naživik, minočih bitij, toda kaj so ta bitja, tega ne vé še nihče.

Kdor zasleduje to bolezen že dalje, tak ve, da je ni krivo ne vreme ne krma, pač pa je skorej gotovo, da se je živinče nalezle, t. j. bolezen je nalezljiva. Kar je pri tem še huje, pa je to, da se loti tudi živinčeta, ki jo je more biti ravno poprej bilo prestalo.

Brž ko se zapazi, da je živinče boleno, treba je gledati na to, da stoji na mehkih, suhih tleh in da dobi dovolje pitja. Nekaj časa sicer ne more živinče, če ima bolezen v gobci, požreti vode, vendar pa porine rado gobec vanjo in te je že tudi nekaj. Ako ima živinče voljo žreti, naj se mu daje kuhanih reči, pa tudi take pijače, ki ima kaj redilnih snovi v sebi. V ostalem pa je treba potrpežljivosti in ni dobro, če se riblje gobee ali škropi kacih reci va-nj: tu naj napravi narava svoje! Spirati gobec z vodo ali z drugo tekočino ne kaže, ker nima nobene moči do bolezn ali pa še shuja lahko.

V tem, če živinče se zmirom ne more žreti, ko se mu zunaj ne pozna več bolezen, pogledati mu je v gobec in ako ima še v njem kake tvore, ki so še polni gnoja, tedaj spiraj živinčetu gobec z deževnico, v kateri se je nekaj malega vitrijolovca raztopilo.

Tudi bolezen v parkljih premine v 3 do 4 tednih, ako stoji živinče na suhih, mehkih tleh ter se ne sili na to, da hodi. Da se osnaži izmed parkljev sokrvica za to je dovolj, da se spira od časa do časa — samo ne preveč ali pregosto! Ako pa se naredi tvor, tedaj se prereže tvor in odpravi iz njega gnoj. Mehurji

počijo pa sami in kraste, ki so nastale preminejo tudi same od sebe. Ko bi pa vendar-le ne prešle, naj se spere parkelj z malim vitrijolovcem, se vé, da v deževnici raztopljenim.

Bolezen sama tedaj ni nevarna in ne gre živinčetu po navadi za življenje, vendar pa je sitno in napravi škodo, ker živinče v tem času ni za delo in potlej izgubi tudi vso mast.

Ako se tedaj prikaže bolezen v obližji, treba je, da se živina več ne pusti v kraj ali le blizu kraja, kjer je kuga. To velja tudi gledé paše. Ako pa se je živina že nalezla bolezn, tedaj ne kaže druga, kakor da jo spraviš v kraj ter ne pustiš druge blizu bolne. Vsled tega je tudi pametno, da se v časih in krajih, kjer je doma le-ta kuga, ne sme živina goniti ali prodati v druge kraje.

Tudi ni prav zavžiti mleko ali surovo maslo od take živine, kajti velikrat je to prav nevarno za človeka. Kar pa mi vselej našim bralcem pravimo, s tem sklenemo tudi sedanjo razpravo: snage in veliko snage je treba — tudi živini!

Sejmovi. Dne 16. maja v Šentilji v slov. gor., v Vojniku, na Pilštanji, na Bregu v Ptui in na Bizeljskem. Dne 18. maja v Ljutomeru, v Središči, v Radgoni, v Marenbergu. Dne 22. maja v Loki. Dne 25. maja v Rogatci in v Vitanji.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Volitev.) Jutri v soboto je občinska volitev. Vsak, kdor je slovenski poštenjak, prišel bode volit. Mi se bojujemo za pravico in resnico. Ne dajte se premotiti z grdimi lažmi, katere nemčurji trosijo. Vsakdo naj spolni svojo sveto dolžnost. Naj nobeden ne ostane doma. Posebno vi poštenci volilci iz Babinec in Noršinec, potem iz Krapja, Mote in Cvena in iz Kamensčaka, vi vsi pridite ob pravem času. Mi hočemo videti, kateri so naši možje. Kdor ni z nami, tisti je zoper nas. Pokažimo, da smo tukaj mi gospodarji, da so tukaj naša tla. Pokažimo, da spoštujemo zemljo, kjer smo se rodili, da spoštujemo grudo, ki nas redi, da spoštujemo grob, v katerem bomo počivali. Idimo složno na volišče, kakor eden mož. Naj ne bode boječneža med nami! Vse za vero, dom in cesarja!

Iz Konjic. (Po volitvah) [Konec.] Ko bi bili narodnjaki pritiskali, lovili in silili, kakor Plahutovci, gotovo bi marsikateri glas bili dobili, a to se nam je gabilo. Je-li lepo, da cvet „tukajšnjih gospa“ po noči, kakor netopirji, po vaséh dirja, spavajočim, do srajce slečenim ljudem odejo raz života trga in hlače v roke dava? Je-li dostojno, da takošnje gospé (?) v volilno hišo silijo in se va-njo gnjetejo? Tega bi se deklet sramovale. Ali so mislile na one gosi in goske,